

Den fg. formand (Ove Fich):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 108:

Forslag til folketingsbeslutning om etablering af en autorisationsordning for brøndborere, geologer, geoteknikere og andre, der foretager geologiske undersøgelser.

Af Hanne Severinsen (V) og Niels J. Langkilde (KF) m.fl.
(Fremsat 21/4 95).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Som sagt mange gange under debatterne her i dag, så er det vigtigt, at vi sætter ind over for alle kilder til grundvandsforurening. Det er dog min opfattelse, at borearbejder ikke hører til blandt de væsentlige kilder.

Dårligt udførte boringer udgør en meget lille del af de samlede nedsivningsveje, som mobile bekæmpelsesmidler og andre forurenende stoffer kan følge på deres vej imod grundvandet.

Spørgsmålet om de seismiske borehuller har for nylig været omtalt i dagspressen, og jeg har derfor bedt Miljøstyrelsen og Energistyrelsen om nærmere at vurdere problemets omfang. Styrelsernes redegørelse vil naturligvis blive sendt til Miljø- og Planlægningsudvalget.

Men selv om vi ikke har den største forureningskilde her, er regeringen naturligvis enig i, at det skal sikres, at boringer udføres og sløjfes på en måde, så de ikke skader grundvandet, og Miljøstyrelsen arbejder faktisk på en ny bekendtgørelse om udførelse og sløjfninger af boringer, som forventes færdig til næste år.

Regeringen kan derfor tilslutte sig sigtet med forslaget, men finder, at en certificering af personer i modsætning til autorisation af firmaer og virksomheder, der må udføre boringer på land,

nok er mere hensigtsmæssig og mindre bureaukratisk.

Med den lille ændring kan regeringen støtte forslaget, og vi er under alle omstændigheder parat til at drøfte det i udvalget.

Martin Glerup (S):

På linje med miljø- og energiministeren er Socialdemokratiet naturligvis positivt indstillet over for hovedsigtet med forslaget, nemlig at give folk, der beskæftiger sig med at bore efter grundvand eller andet dybt nede i vores undergrund, en større og dokumenteret viden på det område, som de beskæftiger sig med.

Hvorvidt det er klogt at lave en autorisation, er en anden sag, for vi ved jo, at det er omfattende, og jeg husker fra sammenhænge i Sundhedsudvalget, at vi tit har haft meget vanskeligt ved at overbevise navnlig Venstre om, at vi skulle have autorisationer inden for visse grupper, fordi man mente, at det var for bureaukratisk.

Denne gang må vi nok tage Venstre på ordet og sige, at vi gerne ser, at de mennesker, der udfører det praktiske arbejde med boringerne, får et certifikat, men måske først efter, at de har gennemgået et AMU-kursus.

Vi vil gerne ud fra en positiv synsvinkel indgå i nærmere forhandlinger om forslaget.

Jens Vibjerg (V):

Jeg er selvfølgelig glad for de positive meldinger, der allerede foreligger fra ministerens side.

Vi ønsker jo alle at beskytte vores grundvand bedst muligt mod forurening, og en åbenlys forureningsrisiko findes, hvor der er direkte huller fra jordoverfladen ned til grundvandet. Disse huller kan fremkomme, hvor der i forbindelse med forskellige former for jordbundsundersøgelser bores ned i undergrunden, og hvis disse boringer ikke efterfølgende forsegles effektivt.

Der er i den seneste tid blevet afsløret i tusindvis af udførte boringer i forbindelse med seismologiske målinger, og det er boringer, der ikke er udført forskriftsmæssigt, og som derfor i dag står som åbne sår ned til grundvandet; det er huller, som uden tvivl har været årsag til megen forurening, og hvis de ikke findes og lukkes effektivt, vil de fortsat udgøre en trussel mod vores grundvand.

Jeg er chokeret over, at disse firmaer, som formentlig har veluddannede geologer og geoteknikere, kan handle så uansvarligt. Jeg er rystet over, at fagfolk kan handle så uansvarligt. Og så

er der nogle myndigheder, der i den grad har svigtet tilsynet!

Da jeg for ca. halvandet år siden begyndte at arbejde mere intensivt med problemet om disse sår ned til grundvandet, troede jeg primært, at det drejede sig om dårligt udførte og forseglede grundvandsboringer. Jeg havde ikke fantasi til at forestille mig, at geologer kunne lave så meget svineri, som disse seismologiske undersøgelserboringer er udtryk for.

Ser man på pesticidfund i drikkevand og så de seismologiske boringer, er der et lokalitets-sammenfald, som understreger alvoren. Næst efter fortidens synder er det vel den største trussel mod vores grundvand.

Det samme problem opstår, hvor grundvandsboringer ikke er udført med tilstrækkelig omhu. Der vil også her ofte være næsten fri adgang til grundvandet, og det samme vil være tilfældet, hvor sløjfede brønde og boringer ikke er effektivt forsejlet.

Erfaringer fra amternes grundvandsafdelinger viser, at dårligt udførte grundvandsboringer, undersøgelserboringer og andre boringer nede i undergrunden udgør en stor risiko for forurening af grundvandet.

Der udføres årligt boringer i undergrunden i stor målestok, og der er en meget betydelig forureningsrisiko for vores grundvand, hvis bare ganske få procent af disse huller står tilbage. Falder der eksempelvis et gram pesticid ned igennem sådant et hul, ja, så vil det forurene 10.000 m³ vand. Da én af forudsætningerne for giftstoffernes nedbrydning netop er, at de ligger i de øvre jordlag, hvor iltforsyningen er rigelig, og hvor der er mange mikroorganismer, udgør disse sår fra jordoverfladen til grundvandet en meget stor forureningsrisiko.

En autorisationsordning skal sikre, at brøndborere, geologer, geoteknikere og andre, der borer ned i undergrunden, udfører disse boringer forskriftsmæssigt. I dag kan enhver, der kan skaffe penge til boreudstyr, etablere sig som brøndborer og foretage disse boringer. Myndighederne har en tilsynspligt, men praksis viser, at denne pligt i høj grad forsømmes. Tilsynsplikten er også mere ressourcetrækvende, hvis den udføres forskriftsmæssigt, end en autorisationsordning vil være.

Det kan forekomme lidt mærkeligt, at der i dag ikke kræves nogen autorisation for at bore ned i grundvandsmagasinerne med risiko for at forurene vandet til en hel by, men så snart man er over jorden i et fælles vandforsyningsanlæg,

ja, så kræves der autorisation, selv om risikoen for at forurene for andre er langt mindre her.

En autorisation af brøndborere, geologer, geoteknikere m.fl. vil være en sikring af vores værdifulde grundvandsressourcer.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Dette for at mane til lidt ro og omtanke, for jeg er lidt nervøs for, at hr. Jens Vibjerg ser spøgelseser ved højlys dag, for der er – så vidt mig bekendt – kun et enkelt sted i Danmark, hvor der er konstateret problemer på grund af et sådant jordhul.

Og for at udrydde enhver misforståelse vil jeg da godt sige til hr. Jens Vibjerg, at hans hilsen til de offentlige myndigheder osv. om, at de ikke rigtig har haft fat i de sager, stammer tilbage fra 1980'erne, og siden midten af 1980'erne har der i hvert fald ikke været nogen problemer med det.

Jeg vil stille mig lidt tvivlende over for, hvor stort forureningsproblemet er, men jeg vil derimod give hr. Vibjerg ret i, at vi i dag bør stille nogle større krav til dem, der borer; det er vi med på.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Jeg vil holde med hr. Martin Glerup i, at vi ikke skal male fanden på væggen, og det vil jeg så også håbe at Socialdemokratiet vil huske i andre sammenhænge.

Men at der slet ikke er problemer, og at hr. Martin Glerup ikke har opdaget dem, det forstår jeg ikke. I Landbrugsmagasinet fra den 20. april d.å. står der i overskriften:

»Borehuller virker som sugerør for pesticider«. Og der står i artiklen: »Ingen kan på nuværende tidspunkt bekræfte ovennævnte spørgsmål, men det vurderes som oplagt, at de mere end 100.000 borehuller, som det nu er blevet afsløret findes i den danske undergrund, kan være stærkt medvirkende til, at pesticiderne har fundet vej til grundvandet.«

Vi kan selvfølgelig sige, at det bare er en artikel. Den kan være helt forkert, men jeg vil da foranledige, at den bliver sendt til vores minister, så vi eventuelt kan få en kommentar om, hvorvidt den er korrekt – eller kan være korrekt. Men jeg må i hvert fald sige til hr. Martin Glerup, at der altså er nogle, der skønner, at det er et problem.

Når nu jeg har ordet, så vil jeg da godt sige, at det her er jo altså ikke bøndernes skyld, og det

er heller ikke de små private brøndborefirmaers skyld; det er faktisk store offentlige boreforetagender, der har gjort det her, for er der nogle, der har boret efter olie og vand, så det er jo heller halvoffentlige institutioner, der har stået bag.

(Kort bemærkning).

Jens Vibjerg (V):

Hr. Martin Glerup må ikke have læst særlig nøje i dagspressen, når han siger, at det kun drejer sig om et enkelt hul. Vi ved jo, at der er foretaget så mange borer i undergrunden, at jordoverfladen rent faktisk er som en si, og så siger det sig selv, at der er fuld fart nedad af alt muligt, herunder pesticider.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Jeg er desværre af den opfattelse, at pesticider nok skal finde derned alligevel, uanset om der er borehuller eller ej; det må jeg altså sige. Med den viden, vi har om, at der selv igennem lerlag er sprækker, hvor kvælstof og pesticider hurtigt kan komme ned, ja, så skal det nok finde derned på et tidspunkt. Og det er jo et faktum, at det er de kemikalier, der bliver spredt ud over fladerne, der er problemet; det andet kan så have noget med hastigheden at gøre.

Jeg vil godt sige til hr. Aage Brusgaard, at det citat, som hr. Aage Brusgaard var fremme med, vurderede, at der oplagt var et stort problem. Der har også været andre dommedagsoverskrifter og -artikler, som også jeg så en søndag, hvor der var stofmangel. Men hvem er det, der siger sådan noget? Hvem er det, der vurderer, at det dér problem er så stort? Hvem er det, der kan dokumentere, at problemet er så stort?

Miljø- og energiministeren gav på foranledning af os allerede samme dag, det kom frem, et tilsagn om, at man fra ministeriets side vil undersøge de forhold. De er nu ved at blive undersøgt, og så vil jeg tro, at vi får oplysning om, hvor stort problemet egentlig er.

(Kort bemærkning).

Jens Vibjerg (V):

Hr. Martin Glerup siger, at pesticiderne nok skal finde ned uden huller. Jamen det er muligt, at hr. Martin Glerup har ret ud fra den viden, hr. Martin Glerup har. Men når der er direkte rør ned til grundvandet, er der altså noget, der siger mig, at så har pesticider væsentlig lettere ved at trænge ned til grundvandet, end når det lander

på et muldrag, hvor vi har mikroorganismene, hvor vi har ilten, der skal til for at nedbryde, for at foretage en omsætning, så vi ikke får nedvaskningen. Der er en kæmpeforskel.

Niels J. Langkilde (KF):

Under valgkampen eller rettere efter valgkampen skulle jeg rydde op i mine plakater, og da oplevede jeg, at jeg ikke kunne finde dem i et område, og jeg gik og kiggede lidt. Så fandt jeg ud af, at de faktisk var brugt til at stoppe hen over sådanne huller. Nu ved jeg ikke, om det var, fordi jeg var særlig tykhovedet på plakaterne, eller hvad der kunne være årsagen til, at lige netop de var valgt.

Jeg var meget overrasket over, at det kunne lade sig gøre, men jeg må med skam tilstå, at jeg ikke tog aktion i den anledning.

Men dér så man altså et hul, et dybt hul, som bare var beskyttet med en enkelt eller et par valgplakater. Sådan noget kan vi selvfølgelig ikke have i det åbne land. Den stakkels landmand, der kan komme til at køre henover og ødelægge maskiner og alt muligt andet, er én ting, men jeg tror, at det forureningsproblem, der kommer, er langt større.

Da Venstre og De Konservative fremsatte dette forslag, var vi da nok opmærksomme på, at det var et problem, men siden er der jo kommet et væld af oplysninger frem, som vi slet ikke var klar over, da vi udformede og afleverede dette forslag. Så jeg tror, at vi har et problem, som vi skal have undersøgt omfanget af.

Det er nok for tidligt at sige noget om, hvor stort det er, men jeg studsede også over det sammenfald, der var mellem den forurening, der fandt sted i Kerteminde med pesticider i drikkevandet, og de borehuller, der var lavet deroppe. Det var besynderligt, og jeg var lidt overrasket over, at nogen allerede dagen efter i avisen kunne udtale, at der overhovedet ikke var nogen sammenhæng i den sag.

Jeg tror, at det er noget, vi skal gå grundigt efter i udvalget, og jeg vil gerne sige tak for de rosende bemærkninger og den velvilje, der er vist fra flere af dem, der allerede har været på talerstolen.

Jeg vil også sige, at autorisation eller ikke autorisation da var noget, vi diskuterede. Jeg tror ikke, jeg afslører for meget ved at sige det. Man sagde, at der kan være fordele, og der kan være ulemper, men vi var af den opfattelse, at vi fik mest styr på det her område ved at gå lidt mere drastisk til værks, end det ellers er vores

natur. Men det var, fordi vi vurderede, at det var et problem, der nok har været overset.

Vi vil gerne gøre vores til, at det ikke fortsat skal være sådan, at vi laver motorveje ned til vores grundvand, som kan benyttes af grundvandsfremmede stoffer.

Anni Svanholt (SF):

Venstre og De Konservative foreslår nu, at der fastsættes regler for borer i jorddybder, hvor borer kan udgøre en risiko for grundvandet. De foreslår også en autorisationsordning.

Jeg vil sige, at i SF mener vi, at vi på alle måder skal beskytte og sikre vores fælles grundvand; grundvandstruende aktiviteter skal naturligvis forhindres. Derfor mener vi også, at borer i undergrunden skal foretages på forsvarlig vis, så der ikke efterlades åbne kanaler med direkte adgang til grundvandet. Men jeg vil stærkt advare imod at tro på, at hvis bare hullerne bliver dækket til og borerne foretages forsvarligt, så sker der ikke nogen nedvaskning til grundvandet af pesticider. Det skal ikke overvurderes, hvad man kan få af gevinst ved denne ordning.

Vi vil gerne drøfte en autorisationsordning eller en anden form for godkendelsesordning, for naturligvis skal borer foretages på helt forsvarlig vis. Så lad os drøfte det videre i udvalget.

Aage Brusgaard (FP):

Engang for cirka et halvt år siden ved behandling af et andet forslag diskuterede vi faktisk dette her. Jeg kan ikke lige huske, hvad det var for et forslag, men jeg mener, at jeg også da blev lidt forbavset over, at der ikke allerede i dag kræves en slags autorisation. Det kræves der jo til næsten alt muligt. Hvis jeg borer ned i min mark og min jord på en uhensigtsmæssig måde, går det jo også ud over mine naboer, fordi vi har grundvandsressourcer sammen.

Så umiddelbart er jeg nok også positiv over for forslaget, men jeg synes lige, vi skal vente på en eventuel vurdering og eventuelle hørings-svar og deputationer.

Venstres ordfører nævnte, at der slet ingen regler var for det her i dag, og det kommer også lidt bag på mig.

Principielt er vi i hvert fald positive over for forslaget, men vi må jo have en vurdering af, hvordan det kan lade sig gøre.

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

I Det Radikale Venstre kan vi tilslutte os det foreliggende forslag til folketingsbeslutning.

Vi vil gerne være med til at drøfte, hvordan denne autorisation skal gives. Vi mener, det er vigtigt, at det er en autorisation, der gives til personer, som skal gennemgå en eller anden form for uddannelse, inden de får autorisationen. Vi mener altså ikke, at det er virksomheder, der skal have en autorisation, men netop enkelt-personer.

Og at der skal fastsættes regler for borer i jorddybder, hvor borerne kan udgøre en risiko for grundvandet, er vi også fuldstændig enige i. Og vi vil gerne takke for det foreliggende forslag.

Bent Hindrup Andersen (EL):

Jeg vil også gerne give tilslutning til forslaget. Jeg synes, det er en oplagt ting, som skal gøres, og jeg mener, at der sådan set ikke er grund til at vende og dreje det så meget i udvalget.

For mig at se indebærer det jo netop, at når det er en folketingsbeslutning, som pålægger regeringen at lave et lovforslag, så får vi jo også rig lejlighed til at drøfte det, når lovforslaget kommer.

Derfor mener jeg, at dette er et af de forslag, der bør have en hurtig udvalgsbehandling og have en anden og sidste behandling og vedtages, inden Folketinget lukker før sommerferien, så regeringen kan gå i gang med at forberede et lovforslag, der kan fremsættes ved åbningen af næste samling.

Vi vil gerne give vores tilslutning til en hurtig udvalgsbehandling.

Hanne Severinsen (V):

Jeg vil meget gerne takke for tilslutningen til forslaget, og jeg håber egentlig, at vi kan følge det sidste, som her blev sagt fra Enhedslisten, at vi vedtager dette forslag.

Det er da meget muligt, at man også kunne gøre det på andre måder, men når vi vælger autorisationsmåden, er det, fordi man derved ved, at den person, som borer, rent faktisk har uddannelsen til det og gør det under ansvar.

Det betyder, at man ikke behøver at rende efter hver eneste, der foretager det der, for ved en stikprøve kan man finde ud af, om vedkommende opfylder de krav, han skal, og gør han det ikke, mister han autorisationen.

Det er jo det system, vi også har for alle mulige andre former for håndværkere. Man kan

endda sige, at skaden er langt mindre, når det er ledninger og den slags ting, det drejer sig om, for da er det kun enkeltpersoner, som bliver skadet. Men man har jo netop en autorisation, fordi så behøver man ikke at gå rundt og kontrollere hver enkelt; det er alt for bureaukratisk. Derfor er det i og for sig den mest ubureaukratiske måde at sikre, at det her bliver gjort forsvarligt.

Så jeg takker for, at man har taget så positivt imod det, og håber, at vi simpelt hen kan vedtage det, og så er jeg sikker på, at regeringen også kan finde en god måde at få det gennemført på som et egentligt lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Ove Fich):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 109:

Forslag til folketingsbeslutning om braklægning af arealer langs vandløb og oven over særlig følsomme vandindvindingsområder m.v.

Af Hanne Severinsen (V) og Niels J. Langkilde (KF) m.fl.

(Fremsat 21/4 95).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Landbrugs- og fiskeriministeren (Henrik Dam Kristensen):

Beslutningsforslaget lægger op til at pålægge regeringen at fremsætte lovforslag om braklægningsordningen.

Jeg tror, det vil være passende allerede her at bemærke, at braklægningsordningen indgår som et element i EU's hektarstøtteordning.

EU-bestemmelserne pålægger producenter, der deltager i den såkaldte generelle ordning med pligt til braklægning, at braklægge 12 pct. eller 15 pct. af produktionsjorden. Arealet, der braklægges, skal være støtteberettiget, det vil sige, at det skal indgå i omdrift pr. 31. december 1991. Der er ikke mulighed for at fastsætte yderligere betingelser, der pålægger landmænd at braklægge bestemte arealer.

For at opnå den størst mulige miljømæssige gevinst af braklægningen er der i bekendtgørelsen fastsat bestemmelser om, at braklagte arealer skal holdes plantedækkede fra den 20. oktober forud for udtagningsperioden til den 20. oktober efter periodens udløb. Det er desuden bestemt, at der ikke må anvendes plantebeskyttelsesmidler, herunder kemiske ukrudtsbekæmpelsesmidler, bortset fra midler til bekæmpelse af flyvehavre, og at arealerne hverken må gødes eller vandes.

For yderligere at tilgodese miljøet i forbindelse med braklægningsordningen er der på dansk foranledning åbnet mulighed for et vist omfang af overførsel af braklægningsforpligtelsen til særligt udpegede områder med henblik på at opnå den størst mulige miljøbeskyttelse. Denne ordning er i Danmark gennemført ved uden afstandskrav at give mulighed for overførsel af forpligtelsen for de særlige områder, som er udpeget af amterne, de såkaldte SFL-områder.

Jeg kan i øvrigt oplyse, at Rådet i øjeblikket behandler et forslag, der giver mulighed for, at landbrugsarealer, der er udtaget af produktionen af miljøhensyn eller med henblik på skovtilplantning, efter ledsageforanstaltninger skal kunne medregnes til opfyldelse af braklægningsforpligtelsen, og det forslag har Danmark støttet.

Jeg regner med, at det på næste landbrugsministermøde i maj forhåbentligt kan blive vedtaget.

EU-bestemmelserne fastsætter, at braklagte arealer skal være et sammenhængende jordstykke på mindst 0,3 ha og med en bredde på